

„Středem pozornosti kolektivu musí být kromě výrobních otázek i otázky ochrany práce a zlepšování životních podmínek. Podporu si zaslouží praxe v sestavování plánů sociálního rozvoje kolektivů.“ (Z projevu generálního tajemníka ÚV KSSS s. Brežněva na XXIV. sjezdu KSSS.)

V zájmu dalšího rozvoje socialistické společnosti se posílil význam státního národohospodářského plánu ve sféře technicko-ekonomické. S ohledem na závěry XIV. sjezdu KSČ je a bude naší povinností velmi intenzivně se zabývat i otázkami plánování sociálního rozvoje, protože je to nový způsob, jak hlouběji poznávat zákonitosti sociálního rozvoje naší společnosti. Konkrétně to znamená plánovat perspektivu a navrhopat opatření týkající se sociálních problémů jednotlivce, kolektivu a společnosti.

V současné soustavě národohospodářského plánu jsou sice obsaženy ukazatele rozvoje vzdělání, kultury, zdravotnictví, veřejných služeb a jiných opatření sociálního zaměření, mají však jen všeobecný charakter a nemají konkrétního adresáta. Také ve výrobních plánech jsou obsaženy ukazatele činnosti osobního faktoru, vystupují však převážně jen jako normativy pro využívání pracovní síly. Z toho všeho vyplývá potřeba plánovité regulace sociálních procesů, které nepřetržitě probíhají v pracovních skupinách.

Perspektivní národohospodářské plány počítají s ještě rychlejším ekonomickým rozvojem. To znamená, že i změny v našem životě budou stále větší. Naši ekonomové musí proto brát v úvahu i změny v kulturní, sociální a politické sféře, stále více je musí zajímat chování pracujícího člověka v práci i ve volném čase. V tomto směru musí ekonomům pomáhat společenské vědy: sociologie, sociální psychologie a další; dnes se dostává k slovu i sociální plánování.

Nejdůležitější složkou vědeckého řízení je usměrňování lidí, lidských kolektivů. Člověk je hlavním komponentem sociálního

systému na jakémkoli stupni organizace.

Za socialismu má řízení sociálního vývoje pracovních kolektivů mimořádný význam. Proto splnění plánu sociálního rozvoje závisí ve značné míře na zlepšení vztahů v kolektivech, na tom, jak zdravé je sociální mikroklima v pracovních kolektivech.

Je zřejmé, že vědeckost plánu vyžaduje, abychom poznali a komplexně obsáhli celou realitu. Není možné plánovat jen rozvoj techniky a ekonomických ukazatelů (např. produktivitu práce) a pracovníků si nevšímat.

Avšak ani plánování počtu pracovníků nemůže být jen kvantitativní, protože jde o složité lidské bytosti, žijící a pracující v určitých sociálních podmínkách, které mohou být z hlediska plnění úkolů plánu příznivé, či naopak brzdící.

Sociální plánování ukazuje novou možnost, jak skloubit a doplnit celý komplex částečných, až dosud izolovaných opatření, jako například bezpečnost práce při mechanizaci a automatizaci, politické a odborné vzdělání, výrobní porady, úroveň řízení, využívání volného času atd. Chybí tu dosud ten vědecký pohled, který by vyplýval z jednotného plánu. V současné době není praktická činnost propojena s rozvojem vědy a techniky. Efektivnost sociálního plánování závisí na tom, jak se podaří zahrnout ekonomické i mimoekonomické — tj. lidského činitele — do komplexního plánování.

V Sovětském svazu se sociální plánování v posledních pěti letech velkoryse rozbihá. Na VII. sociologickém kongresu ve Varně o něm podrobně informoval světovou veřejnost vedoucí sovětské delegace, člen ÚV KSSS, akademik A. N. Rumjancev, ředitel Ústavu konkrétních sociologických výzkumů v Moskvě. Řekl:

„Sovětský svaz je první zemí v dějinách lidstva, která uskutečňuje prognózy a plánování sociálních procesů v rámci celé společnosti. Základem této prognostické a

plánovací činnosti je všelidové vlastnictví výrobních prostředků. Tak jako Engels před více než sto lety předvídal zespolenění základních prostředků a podmínek práce, bude možné ji podle včas promyšleného plánu řídit.“ Na závěr svého vystoupení uvedl: „Sociální problémy vznikající v průběhu vědeckotechnické revoluce se zřejmě nemohou vyřešit pouze v rámci podniku. Závod či továrna často nemohou zajistit práci osobám, které jsou uvolněny v důsledku zavedení nové techniky a racionalizace práce. Tuto úlohu bere na sebe stát prostřednictvím svých orgánů, které se zabývají přesunem a rekvalifikací pracovní síly v souladu s potřebami společnosti a možnostmi a zájmy každého pracujícího. Podnik nemůže dále rozvíjet a uskutečňovat změny ve své kádrové politice odtržené od ekonomického rozvoje oblasti, města atd. Kromě toho všechna opatření nejsou v souladu současně se zájmem jednotlivého závodu a se zájmem oblasti nebo země. To znamená, že je nutná vzájemná návaznost plánů sociálního plánování v různých úrovních. Sociální plánování v podniku musí být článkem v řetězu společenského sociálního plánování. Přitom výrobně ekonomické plány a plány sociálního rozvoje nemohou existovat nezávisle na sobě. Je třeba, aby byly organicky spojeny a vzájemně podmíněny.“

Chceme-li vyslovit závěr, můžeme říci, že sociální plánování je pro socialistickou společnost nejrozvinutější formou institucionálního řízení společenských vztahů a procesů, která umožňuje na vědeckém základě předvídat a řešit sociální problémy.

V Sovětském svazu není pro sestavování plánu sociálního rozvoje vypracovaná a závazně platná nějaká celosvazová metodika, podle níž by postupovali ve všech odvětvích a oblastech. Není to možné pro velkou variabilitu podmínek pracovního prostředí, velikosti podniku apod. Sovětský svaz je příliš velký gigant, který při své velikosti vyžaduje individuální cesty k řešení sociálního rozvoje. Zhruba však existují čtyři základní školy, které se liší podle předmětu a obsahového zaměření. Jsou to:

1. kyjevská škola, kde předmětem sociálního plánování je jednotlivec v návaznosti na potřeby závodu;
2. permská škola, v níž předmětem zájmu je kolektiv — pracovní skupina;

3. sverdlovská škola — předmětem sociálního plánu je oblast, což je nutné proto, že v této oblasti je při sociálním plánování třeba mít na zřeteli specifické poměry;

4. leningradská škola — předmětem sociálního plánu je závod.

Známe i zkušenosti sociálního plánování v závodě Světlanu, kde je laboratoř se 45 pracovníky, zaměřená na plánování sociálního rozvoje.

Všechny výše uvedené školy se liší z hlediska předmětu, postihují však přibližně stejné části plánu sociálního rozvoje. Stručně můžeme říci, že se týkají jednak vlastního subjektu ve vztahu ke zvyšování kvalifikace, ve vztahu ke zlepšování sociálních potřeb při práci i ve volném čase a ve vztahu k otázkám dopravy do práce. Druhá oblast ukazatelů se týká většího celku: zde si závod v rámci svého plánu zajišťuje určité globální potřeby (např. zajištění míst ve školách pro vlastní pracovníky, zajištění stravování zaměstnanců, bytové potřeby, výstavbu kulturních a sportovních zařízení, dopravu do zaměstnání, rekreační střediska apod.).

Jako příklad postupu při sestavování podnikového sociálního plánu v Sovětském svazu uvedeme strukturu plánu závodu Uralská vagónka Dzeržinského (z článku S. E. Čeremkina, uveřejněného v časopise *Mašinostroitel* č. 4/1971, s. 8).

V Uralské vagónce dokončili vypracování komplexního plánu sociálního rozvoje kolektivu na období 1970—1975. Struktura plánu je tato:

- Perspektivy rozvoje výroby a ekonomické ukazatele závodu
- Perspektivy rozvoje technické základny výroby
- Zdokonalení organizace výroby, práce a řízení
- Zlepšení pracovních podmínek
- Růst kulturně technické úrovně pracujících
- Komunistická výchova a rozvoj tvořivé aktivity pracujících
- Růst materiálních podmínek, životní úrovně a uspokojování sociálně zdravotních podmínek pracujících.

Celý plán zahrnuje cca 600 opatření vypracovaných vedením a společenskými organizacemi závodu. Tato opatření se opí-

raji o projekty plánu výroby a zavedení nové techniky v pětiletce, o grafikony investiční výstavby a zavádění nových kapacit i o perspektivní plány činnosti společenských organizací a návrhy pracujících.

Opatření v první části předpokládají rozšíření objemu výroby v roce 1975 o 68 % ve srovnání s rokem 1969 a zvýšení pochyblivého zisku o více než 90 %.

V druhé části jsou uvedena opatření související s uvedením nových cechů do provozu a s rekonstrukcí hutnické výroby a výroby vagonů. Tím se mají výrobní fondy v závodě v pětiletce zvětšit téměř dvojnásobně. Dále jsou zde zařazena opatření týkající se zavedení progresivní technologie, komplexní mechanizace a automatizace hlavní výroby. Jejich realizace umožní zvýšit úroveň mechanizace prací v roce 1975 na 70 % proti 60 % v roce 1969. Rozšířením energetické základny vzroste elektrické vybavení průměrně jedenapůlkrát.

Na základě zdokonalení výroby náradí vzroste výroba nástrojů a přípravků o více než 60 %. Rychleji se rozvine dopravní park, rozšíří se park lokomotiv, nákladních automobilů a elektrických vozíků. Přikročí se i ke komplexní mechanizaci nakládacích, vykládacích a skladovacích prací a ke zdokonalení a centralizaci opravářské základny.

Třetí část předvídá rozvíření vnitrozávodní specializace a proudových metod práce, zlepšení konstrukční a technologické přípravy i výrobní struktury závodu. V oblasti vědecké organizace práce a řízení se má dokončit příprava na zavedení samostatného počítače, zdokonalit struktura řízení, zvýšit kultura práce, zdokonalit styl práce inženýrsko-technických a administrativních pracovníků, rozvinout mnohostrojová obsluha a sdružování profesí, zavést racionální plánování, zlepšit vybavení a obsluhu pracovišť a zavést progresivní systémy normování práce a mezd. V nejbližší době mají všechny cechy přistoupit k vypracování komplexních plánů vědecké organizace práce a do roku 1975 dokončit jejich realizaci.

Čtvrtá část plánu obsahuje kolem 100 opatření zaměřených na zlepšení pracovních podmínek. Na jejich realizaci se plánuje 1,5 miliónu rublů a kromě toho na pracovní oděv a stravu se plánuje kolem 5 miliónů rublů. Je zde celý velký komplex opatření týkající se prevence onemoc-

nění na silikózu, poruchy sluchu a jiné nemoci z povolání. Plánují se práce pro celkové zlepšení pracovních podmínek, zvýšení estetičnosti výroby a zkrášlení území závodu.

V páté části plánu jsou uvedeny perspektivy zapojení pracujících do studia na vysokých a průmyslových školách, na školách pracující mládeže a ve výrobně technických kursech. V souvislosti s tím se musí dále rozšířit školská základna závodu a zdokonalit systém závodního školství.

Šestá část plánu je věnována opatřením k rozvoji sítě stranického vzdělávání, zvýšení úrovně agitačně masové práce a společenské aktivity pracujících za účelem zvýšení jejich zájmu na řízení výroby. Jsou zde též zařazena opatření ke zvýšení zlepšovatelské činnosti, branné a vlastenecké výchovy i rozvoje sportovní a kulturně masové práce.

V závodě se jedenapůlkrát zvýšil počet osob, které mají sportovní výkonnostní třídy, dvakrát se zvýšil počet mistrů sportu a kandidátů mistrů sportu. Uskuteční se 90 masových sportovních podniků, olympiád a přehlídek. Počet účastníků umělecké tvořivosti vzroste na 5000 lidí. Předpokládá se zlepšení knihovnické služby pro pracující závodu a jejich rodinné příslušníky.

Poslední, sedmá část plánu je věnována zlepšení bytů, sociálních a zdravotních podmínek pracujících. Bytový fond se za šest let rozšířil o 40 %; provedou se práce související se zajištěním dodávky tepla a plynu do sídlišť a s výstavbou dětských jeslí a školek. V nejbližším období se uvede do provozu nový pionýrský tábor a koncem pětiletky se začne s výstavbou dalšího.

Komplexní plán sociálního rozvoje předpokládá další zlepšení zdravotních služeb. Plánuje se rozšíření nemocnice, výstavba budov pro zdravotně epidemiologickou stanicí a dokončení stavby sanatoria. Na léčení a rekreaci pracujících se bude ročně přidělovat 1500 poukazů do sanatorií, 2500 do rekreačních středisek a 2000 na turistické zájezdy. Plánuje se rekonstrukce závodního parku kultury a oddechu, zřízení pásma oddechu a rybářské základny.

Mezi opatření pro zlepšení sídlišť vagonářů je zařazena generální oprava cest a jejich vyasfaltování, výstavba a oprava chodníků a výsadba zeleně. Vysadí se 12 000 stromů, 50 000 keřů a 4 milióny květinových sazenic. Plánuje se rekonstrukce po-

uličního osvětlení a oprava fasád obytných domů. Každý člen závodního kolektivu se musí těchto prací zúčastnit.

Plánuje se rozvoj kolektivních a individuálních vedlejších hospodářství. V současné době se podstatně rozšiřují skleníky závodu, což umožní zvýšit pěstování rané zeleniny a květin více než jedenapůlkrát. Pro zlepšení společného stravování jsou plánovány tři nové závodní jídelny a několik bufetů.

Při vypracování perspektivního komplexního plánu sociálního rozvoje se kolektiv vagonářů snažil, aby jeho prostřednictvím dosáhl jednoty v řešení výrobně technických a sociálně ekonomických úkolů, komplexnosti v rozvoji techniky a organizaci výroby a formování příslušných sociálních vztahů a na tomto základě zabezpečil další růst efektivnosti výroby. Plán se bude zpřesňovat po etapách při vypracovávání ročních harmonogramů a operativních plánů. Opatření obsažená v plánu jsou současně součástí socialistických závazků a kolektivní smlouvy závodu.

V Sovětském svazu se dnes sociální plány podniku zpracovávají tak, že ve větších podnicích se zřizují laboratoře složené ze sociologů, psychologů, statistiků, fyziologů práce atd. Laboratoře provádějí sociální analýzy nejzávažnějších sociálních jevů příslušného podniku (stabilizace kádru, zaměstnanost žen, poměr mládeže k práci, docházka, bezpečnost práce, fyzické a sociální prostředí při práci apod.). Tyto analýzy jsou jedním z faktorů rozhodovacího procesu stranických a odborových organizací a hospodářského vedení. Komise, v jejímž čele je ředitel podniku a jejímiž členy jsou představitelé uvedených organizací a někteří další odborníci (racionalizátoři, personalisté, lékaři a jiní), formuluje potom sociální plán podniku; ten se stává částí pětiletého plánu. Laboratoř je pověřena sledovat jeho plnění v průběhu jednotlivých let pětiletky.

Jednou z nejznámějších laboratoří pro sociální analýzu je laboratoř podniku Světлана v Leningradě. Pro jiné podniky provádějí tyto výzkumy katedry universit, výzkumné ústavy a oddělení akademie věd. Jedno z neaktivnějších pracovišť je Sibiřské oddělení Akademie věd v Novosibirsku. Nejvýznamnějším pracovištěm je Ústav konkrétních sociálních výzkumů Akademie věd v Moskvě, který má více než 300 pra-

covníků. Na universitě v Permu vypracovali metodickou příručku o sociálním plánování. Rada výzkumných významných pro sociální plánování byla realizována v donské oblasti, ve Sverdlovsku a jinde. V sociálním plánování SSSR se v jedné z významných oblastí uskutečňují usnesení nejvyšších stranických orgánů o zvýšení úlohy vědy v řízení národního hospodářství. Studium sovětských zkušeností je pro nás i v tomto směru velmi inspirativní.

Využití sociologie v sociálním plánování

Při řešení praktických, politických, výrobních a výzkumných otázek mají i u nás stále větší úlohu i sociologické výzkumy. Hospodářské prognózy a perspektivní plány i u nás začínají brát v úvahu změny v kulturní, sociální a politické oblasti. Stále větší pozornost je věnována např. chování lidí v práci i ve volném čase, potřebám, hodnotám a očekáváním různých sociálních skupin.

V každodenním shonu si ani neuvědomujeme, jak rychlým tempem se mění náš život. Změny, jimž podléhá všechno kolem nás i my sami, jsou výsledkem ekonomického růstu. Jak na tyto změny člověk reaguje, jak je přijímá? Jak tyto změny ovlivňují jeho chování, potřeby, nároky?

Sociologové z celého světa si uvědomují význam sociologie pro oblast sociálního plánování a chtějí se na tomto plánování podílet. Dokumentuje to tematika VII. světového kongresu Mezinárodní sociologické asociace, který se konal ve Varně. A právě na tomto kongresu účastníci s velkým údivem zjistili prudký nástup sovětské sociologie na pomoc hospodářské praxi.

Zkušenosti sovětských sociologů získané při získávání sociálních plánů dokazují, že i u nás by se měli sociologové zapojit do konkrétních potřeb národního hospodářství. Takový přístup by byl jen na prospěch věci.

Skutečnost je však u nás taková, že odborníci z praxe, zejména vedoucí hospodářství pracovníci, nemají dosti jasnou představu o tom, co mohou od sociologů žádat, není jim dostatečně jasné, co potřebují pro svoji práci vědět a jaký bude vztah pracně získaných pracovníků ke konkrétním rozhodnutím.

Vycházíme-li z reálného současného stavu v oblasti plánování a z krátké existence

sociologie u nás, mělo by být hlavní povinností společenské objednávky orientovat sociologická pracoviště na sociální aspekty plánování; tím by byly vytvořeny možnosti pro spolupráci mezi těmito pracovišti a hospodářskými organizacemi při formulování témat sociologických výzkumů, které by přinesly určité výsledky pro sociální plánování. Výzkumy by se měly zaměřit na:

- vztah sociálního a ekonomického systému

- sociální změny a jejich regulaci
- kvantifikaci sociálních jevů
- výzkum životního stylu
- strukturu a dynamiku potřeb, hodnot
- volný čas
- rodinu
- bydlení
- mobilitu pracovních sil
- mezilidské vztahy
- vzdělání
- úroveň organizace práce
- otázky týkající se života mladistvých
- bezpečnost práce
- sociální a kulturní podmínky pracujících v závodech a růst jejich kulturní úrovně

I když je sociální plánování u nás teprve v začátcích, nemůžeme čekat. Musíme se organizačně připravit tak, abychom požadavky závodů zvládli. V první řadě je třeba připravit odborné kádry, které budou sociální plánování v závodech organizovat, provádět analýzu, sestavovat plány sociálního rozvoje a navrhopvat příslušná opatření k zajištění jejich plnění.

K tomu potřebujeme v první řadě sociology. A těch je právě málo. To nám bude působit velké obtíže.

Výzkumné ústavy, ale zejména výrobní organizace se při budování sociologických pracovišť setkávají s problémem, jak získat kvalifikované sociology. Vysoké školy by proto měly pomoci praxi například organizováním postgraduálního studia pro ekonomy nebo právníky, kteří mají o sociologii zájem.

Dále by bylo třeba uvážit možnost vytvoření sociologických skupin v odvětvových vědeckovýzkumných ústavech a resortních institutech s tím, že by tyto ústavy a instituty mohly komplexně zpracovávat plány zdokonalení výroby závodu a jejich sociálního rozvoje.

Vysoké školy filosofického a ekonomického směru by měly navázat úzký styk se

závody, aby mohly prakticky pomáhat při plánování sociálního rozvoje a provádět též nezbytné výzkumy. Bylo by to užitečné zejména při sestavování sociálních plánů v experimentujících závodech.

Sociální plánování nemůžeme chápat jako samostatný druh plánování, které stojí mimo podnik. Naopak. Kvalitativně vyplňuje mezeru v otázce postavení člověka ve výrobním procesu a dotváří plán v jeho komplexnosti. Sociální plánování upozorňuje na některé ukazatele, které ještě neplánujeme nebo jsme je ani v praktickém životě v závodech dosud neevidovali.

Otázka sociálního plánování bude narážet na nedostatek vhodných a vyčerpávajících informací. Máme dvě možnosti: buď se budeme touto otázkou zabývat komplexně, protože nemáme vybudovanou informační soustavu, nebo přiznáme nutnost, že i v otázkách sestavování plánů musí mít své slovo věda a technika. Nemůžeme přece dvacet let setrvávat na starých metodách sestavování plánů. Musíme si vybudovat takovou informační soustavu, která by pracovníkům na plánovacích úsecích dávala dostatek podkladů, aby mohli sociální plán podniku sestavit.

Známe například stáří pracovníka, jeho vzdělání, neznáme však jeho vědomosti. Velmi nedostatečné informace máme o jeho postojech a vztahu k práci, ke kolektivu, podniku. A to jsou základní věci, které vlastně mohou formovat spokojenost pracovníků; ta se potom musí obrazit ve snaze o podání co nejlepšího výkonu. Pracovník nebude pomýšlet na odchod, tedy nebude fluktuovat, jinými slovy bude plnit funkci, kterou má jako pracovní síla. Měli bychom bojovat proti negativistickým názorům a bezodkladně rozšířit soustavu informací o člověku, zapojit do této akce naši vědeckovýzkumnou základnu a zajistit tak, abychom měli dostatek podkladů pro sestavování sociálních plánů podniků.

Předpokladem vědeckého předvídání sociálních procesů i vědeckého sociálního plánování a řízení v souladu s celospolečenskými cíli je v první řadě maximum použitelných informací a poznatků o současné situaci. V sociální oblasti to znamená skutečné poznání skutečné struktury společnosti, přesné zjištění (ne pouze odhad) nejdůležitějších vztahů, získání přesného obrazu o různých skutečnostech existujících v naší společnosti.

Návrh metodického postupu sociálního plánování u nás

Při vypracování metodiky a koncepce sociálního plánování by se mělo vycházet z úrovně podniku. Úkolem podniku je zabezpečovat nejen dostatek výrobků požadovaného sortimentu a kvality a plnit tak ekonomické ukazatele, ale zajišťovat i spokojenost svých pracovníků tak, aby lidé, kteří stráví na pracovišti 30 až 40 let, je prožili tak, aby byly uspokojeny jejich společenské a kulturní potřeby.

Pro objasnění postupu při sestavování plánu sociálního rozvoje u nás bychom doporučovali tuto rámcovou osnovu koncepce a metodiky sociálního plánování:

1. Základem plánovací jednotky bude podnik-organizace jako plánující jednotka.
2. Osnova pro vypracování koncepce a metodiky sociálního plánování bude mít toto členění:

Úvod

I. Koncepce sociálního plánování

1. Potřeba sociálního plánování
2. Rámec pro sociální plánování
3. Předmět sociálního plánování
4. Sociální potřeby a sociální aspekty spotřeby
5. Makroúroveň a mikroúroveň v sociálním plánování
6. Přístupy k sociálnímu plánování (sociální plánování jako plánování sociálních cílů jako konečných cílů rozvoje; sociální plánování jako příspěvek sociálních faktorů k ekonomickému rozvoji a plánování; sociální plánování jako plánování v jednotlivých sociálních sektorech, mezisektorové sociální plánování; sociální plánování jako strukturální změny; sociální plánování jako plánování sociálního rozvoje podniku nebo rozvoje kolektivu)

II. Ukazatele plánu sociálního rozvoje

- a) Sociální potřeby
- b) Sociální aspekty socialistické reprodukce pracovních sil a postavení člověka ve výrobě a společnosti v širším pohledu, postihující problémy populační, problémy školství, vzdělanosti, zaměstnanosti a kultury
- c) Sociální aspekty procesů rozdělování a znovurozdělování se zřetelem na dosaženou rovnoměrnost v rozdělování ve vztahu k vytváření podmínek pro

materiální zainteresovanost a efektivnost a zajištění sociální spravedlnosti

- d) Sociální zajištění ve smyslu dosažení uspokojení základních sociálních potřeb a stále vyšších sociálních potřeb obyvatelstva na úseku školství, zdravotní péče, penzijního zajištění, péče o dítě, bydlení, stravování, výživy a sociálních služeb
- e) Sociální vztahy, hodnoty a motivace ve vztahu k práci, k technice, k zlepšovatelskému hnutí, ke spotřebě, k úsporám apod.
- f) Účast pracujících na správě a řízení výroby a společnosti
- g) Vytváření životního a pracovního prostředí a využívání volného času
- h) Sociální struktura, její formování, vertikální a geografická mobilita, pohyb za prací

III. Metodické vazby sociálního plánování národního hospodářství

- a) Metodické pokyny pro sestavení národohospodářského plánu ve vztahu k metodice plánu sociálního rozvoje
- b) Formuláře pro sociální plánování
- c) Postup zavádění sociálního plánování do praxe

IV. Organizační a institucionální zajištění sociálního plánování

Strukturální a institucionální změny vzhledem k jejich úloze v rozvoji (včetně vědy) a institucionální řízení sociálních vztahů a procesů

V. Podklady a tok informací

- a) Statistické a jiné informace
- b) Politicko-hospodářské směrnice
- c) Výpočtová technika jednotlivých ukazatelů

Závěr

Cílem sociálního plánování je řešení konkrétních sociálních úkolů, dosažení co největší jednotnosti, zajištění sociální rovnosti a svobody, likvidace všech překážek, které brání harmonickému rozvoji člověka a optimálnímu souladu zájmu jedince se zájmy kolektivu — společnosti jako celku. Proto neztotožňujeme sociální plánování s ekonomickým plánováním, právě tak jako neztotožňujeme společenské vztahy se společenskými vztahy ve výrobě.

Velmi složitým úkolem sociálního plánování je řízení sociálních procesů, tj. řízení určitých faktorů ovlivňujících změny pro-

cesů v souladu s určenými cíli, a plánované řešení vzniklých protikladů. Efektivnost sociálního plánování je do značné míry závislá na působení jak ekonomických, tak i dalších faktorů, na úrovni poznání zájmů, motivů, potřeb a zálib.

Cíle sociálního plánování jsou v souladu i s objektivními potřebami u nás. Vycházejí z celospolečenské tendence komplexněji a plánovitěji řídit všechny úseky naší socialistické společnosti. Půjde tedy o zvýšení účinnosti uplatnění lidského činitele v řídicí práci a výrobním procesu tak, aby se prostřednictvím sociálního plánování na všech stupních řízení prosadily a uplatnily aspekty lidského činitele a prohloubily se vztahy mezi sociálním plánováním a kádrovou a personální prací.

Dnešek nastoluje otázku sociálního plánování velmi naléhavě. Usnesení XIV. sjezdu KSČ ukládá, aby byla zdokonalena soustava řízení. V rámci tohoto zdokonalení je právě tento úsek jedním z rozhodujících úseků na cestě vyspělé socialistické společnosti ve směru dalšího rozvoje socialismu.

Резюме

Карол Бартек: Социальное планирование и его перспективы

Целью социального планирования является решение конкретных социальных задач, достижение по возможности полнейшего единства, обеспечение социального равенства и свободы, устранение всех препятствий, мешающих гармоническому развитию человека и оптимальному согласованию интересов индивидуума с интересами коллектива и общества как целого. Поэтому мы социальное планирование не отождествляем с планированием экономическим, подобно тому как общественные отношения мы не отождествляем с общественными отношениями в производстве.

Очень сложной задачей социального планирования является управление социальными процессами, т. е. управление определенными факторами, влияющими на изменения процессов согласно определенным целям и на планируемое решение появившихся противоречий. Эффективность социального планирования в значительной мере зависит от действия как экономических, так и других факторов, от уровня познания интересов, мотивов, потребностей и увлечений. Приведенная слишком широкая информация может быть действительно использована при условиях широкого применения статистических, математических методов, моделирования и современной вычислительной техники в познании, планировании и управлении.

Намечение такой цели находится в соответствии с объективными потребностями у нас. Исходной точкой является общая общественная тенденция более комплексно и более

планомерно управлять всеми областями нашего социалистического общества. Таким образом, дело будет касаться повышения действенности участия человеческого фактора в управляющей работе и производственным процессе чтобы посредством социального планирования на всех ступенях плании свое применение разные проблематики человеческого фактора и чтобы углубить связи между социальным планированием и работой с кадрами.

Настоящее время выдвигает вопрос социального планирования очень актуально. Постановление XIV съезда КПЧ ставит задачу усовершенствования системы управления. В рамках этого усовершенствования именно эта область является одной из решающих для дальнейшего развития социализма у нас.

Summary

Bartek K.: Social Planning and Its Perspective

Social planning aims at solving concrete social tasks, at attaining the greatest possible uniformity, at securing social equality and liberty, at eliminating all the obstacles impeding the harmonious development of man and the optimum harmonization of the interests of the individual with those of the collective, of the society as a whole. This is why we do not identify social planning with economic planning, just as we do not identify social relations with social relations in production.

A very complex task of social planning is the control of social processes, i. e. the control of certain factors affecting the changes in the processes in harmony with set goals and the planned solution of the arising contradictions. The effectivity of social planning depends, to a considerable degree, on the operation of economic and other factors on the level of the knowledge of interests, motives, needs and preferences. The excessively wide information presented may be effectively utilized in case that statistical and mathematical methods, modelling and modern computation techniques are applied on a broad scale in cognition, planning and management.

To set a goal of this kind is in harmony with the objective needs prevailing in this country. It is in connection with the all-social tendency to provide all the areas of our socialist society with a more complex and more efficiently planned management. There should be an increase in the effectivity of the human factor involved in managerial work and in the production process; thus, by means of social planning on all the levels of management, the problems of the human factor could assert themselves and the relations between social planning and personnel policy would become deeper.

The present time makes the question of planning most topical. The resolutions of the 14th Congress of the Communist Party of Czechoslovakia impose the improvement of the system of management. Within the scope of this improvement, it is this very area that is of decisive importance on the way of our developed socialist society to the further progress of socialism in this country.